

Llicenciatura de Periodisme
Curs 1996-97

Assignatura: Polítiques de Comunicació

Codi: 20750

Nombre de crèdits: 5 troncal

Grups: 01 02, 51 52

Semestre: 8è

Professors responsables: Miquel de Moragas (coordinador del programa),
Marcial Murciano, Daniel Jones

Objectius de l'assignatura

Especialització en matèria de polítiques de comunicació, amb especial referència a Europa, a la planificació pública de l'activitat comunicativa, a l'economia política de la comunicació, a les polítiques culturals i a les polítiques de telecomunicacions.

D'acord amb les condicions pròpies del sistema de comunicació a Catalunya, el programa fa èmfasi en la creació de nous espais de comunicació, en la relació entre identitat cultural i espais de comunicació, en el desenvolupament de la comunicació local i regional i en els aspectes lingüístics de la comunicació de masses.

Pla pedagògic

Pel que fa al pla pedagògic, el programa es proposa:

- a) Amb les classes i amb un programa obligatori de lectures, augmentar i actualitzar els coneixements dels alumnes sobre els grans problemes de la comunicació a la societat actual.
- b) Amb la realització d'un treball de curs, que els alumnes aprofundeixin en un dels temes de l'assignatura.

Temari de l'assignatura Polítiques de Comunicació

0. Lliçons preliminars

- Presentació de l'assignatura, bibliografia bàsica, revistes especialitzades i fonts documentals.
- Tècniques i criteris metodològics per a la realització del treball de curs.

I. Polítiques de comunicació. Definicions, teories, conceptes

- Evolució històrica del concepte de Polítiques de Comunicació i del debat sobre el Nou Ordre Internacional de la Informació i la Comunicació.
- Abast del concepte de Polítiques Nacionals de Comunicació (PNC): Els actors i les aplicacions.
- El debat actual de les polítiques de comunicació en la perspectiva de la "societat de la informació":
  - Grans tendències actuals en els sistemes de comunicació.
  - Desregulació: incidència de les polítiques liberalitzadores en els àmbits de les telecomunicacions i l'audiovisual.
  - Convergència tecnològica: incidència de les "noves tecnologies" en els sistemes de comunicació.
  - Globalització: nous desequilibris, cooperació, reivindicacions d'identitat, desenvolupament.
- Les teories sobre la societat postindustrial i de la informació i les polítiques de comunicació.
  - Els primers teòrics i estudis de prospectiva: Machlup, Porat, Bell, Toffler, Masuda, Jacudi, Nora-Minc, Castells...
  - Orígens del debat actual sobre les "autopistes de la informació": el pla Clinton-Gore.
  - El Llibre Blanc "Creixement, competitivitat i ocupació" de la Comissió Europea i l'«informe Bangemann». Idees sobre la societat de la informació.

II. Les polítiques de comunicació a Catalunya, Espanya i Europa

- Les polítiques de comunicació a Espanya i a Catalunya.
- La premsa i les polítiques de comunicació: règim liberal, responsabilitats i ajuts a la premsa.
- El model televisiu a Espanya: televisió pública-televisió privada; les televisions autonòmiques; les televisions locals; la televisió per cable i per satèl.lit.

- L'experiència de Catalunya: Estatut d'Autonomia. Possibilitats i limitacions.
- Polítiques comparades de comunicació a Europa.
- Les institucions europees i les polítiques de comunicació. La Unió Europea i el Consell d'Europa.
- La política àudio-visual de la Unió Europea: Llibre Verd, Directiva Televisió sense Fronteres, Programa MEDIA, recomanacions i resolucions.
- Influència internacional dels països hegemònics: USA, Japó, Gran Bretanya, França.

III. Polítiques de regulació i de planificació de les telecomunicacions

- Les noves xarxes de comunicació. Problemes tècnics, problemes jurídics i polítics.
- La política de telecomunicacions a Europa: llibres verds, directives, recomanacions.

IV. Polítiques de telecomunicació a Espanya i Catalunya

- La Llei d'Ordenació de les Telecomunicacions de 1987 (LOT).
- El paper dels operadors de telecomunicacions. El cas de Telefònica. Els segons operadors.
- Els "Plans Nacionals de Telecomunicacions" de 1995 i 1996.
- La llei de Telecomunicacions per Cable.

Bibliografia bàsica

Primera part. Polítiques de comunicació. Definicions, teories, conceptes

- Cuilenburg, J. i P. Slaa, (1993): "From media policy towards a National Communication Policy: broadening the scope", dins de *European Journal of Communication*, vol. 8, 149-176.
- Gifreu, J. (1987): *El debate internacional de la comunicació*. Barcelona: Ariel.
- Gifreu, J. (1993): *Estructura general de la comunicació pública*. Barcelona: Pòrtic.
- McBride, S. (1981): *Voces múltiples, un sólo mundo*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
- Moragas, M. (1988): *Espais de comunicació*. Barcelona: Edicions 62.
- Moragas, M. (1990): "Delante de los negocios, detrás de los acontecimientos. Nuevos problemas de la sociología de la comunicación de masas en España (1986-1990)", dins de *Telos*, 22. Madrid: Fundesco.
- Murciano, M. (1993): *Estructura y dinámica de la comunicación internacional*. Barcelona: Bosch.
- Murciano, M. (1994): "Lo global y lo local en las estructuras de comunicación internacionales", dins de *Telos*, 37. Madrid: Fundesco.
- Murciano, M. (coord.) (1987): "Aspectes de la comunicació internacional", dossier monogràfic de la revista *Anàlisi. Quaderns de comunicació i cultura*, 10/11. Bellaterra: Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Informació.

Segona part: Polítiques de comunicació a Espanya i Europa

- Blumler, J. G. i M. Gurevitch (1995): *The crisis of public communication*. Londres: Routledge.
- Boletín Oficial del Estado (1995): *Legislación de medios de comunicación social*. Madrid: BOE.
- Carreras Serra, Lluís de (1996): *Règim jurídic de la informació. Periodistes i mitjans de comunicació*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Comissió Europea (1994): *Libro verde. Opciones estratégicas para el refuerzo de la industria de programas en el contexto de la política audiovisual de la Unión Europea*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees.
- Corbella, Joan M. (1991): *La comunicació social a Catalunya, 1981-1991: una dècada de canvis*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Corominas, M. i B. López (1994): "Espanya: les contradiccions del model autonòmic", dins de *Anàlisi*, 7 (desembre). Universitat Autònoma de Barcelona.
- Dibie, Jean Noël (1993): *Aid for cinematographic and audio-visual production in Europe*. Londres: John Libbey.
- Fox, E. (1989): *Comunicación política y sociedad en América Latina*. Barcelona: Gustavo Gili.

- Fundesco (1996): *Comunicación social 1996/ tendencias*. Madrid: Fundesco.
- Godoy García, Antonio (1995): *El derecho de la televisión sin fronteras*. Alacant: Aguaclara.
- González Ballesteros, T. et al. (1991): *Legislación informativa: código general. Legislación española y comunitaria*. Madrid: Colex.
- Laguna de Paz, José Carlos (1995): *Régimen jurídico de la televisión privada*. Madrid: Marcial Pons.
- MAP (1993): *Régimen de distribución de competencias entre el Estado y las Comunidades Autónomas. Telecomunicaciones y medios de comunicación social*. Madrid: Ministerio de Administraciones Públicas.
- Mateo, Rosario de (1991): *Els ajuts de l'estat a la premsa a l'Europa occidental*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Moragas, M. i B. López (1996): Dossier documental "La política de comunicació europea". Fotocòpies per als alumnes de Ciències de la Comunicació. Curs 1996-1997.
- Moragas, M. i B. López (1996): Dossier documental "La política de televisió a Espanya". Fotocòpies per als alumnes de Ciències de la Comunicació. Curs 1995-1996.
- Moragas, M. i Gartiaonandía, C. (eds.) (1994): "La televisió a les regions, nacionalitats i petits països de la Unió Europea", dossier monogràfic de la revista *Anàlisi. Quaderns de Comunicació i Cultura*. Bellaterra: Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Comunicació.
- Richeri, G. (1994): *La televisión en transición. Análisis del audiovisual como empresa de comunicación*. Barcelona: Bosch.
- Ripol, Santiago (1995): *Las libertades de información en Europa: la actividad del Consejo de Europa*. Madrid: Tecnos.
- Senado Español (1995): "Informe de la Comisión especial sobre contenidos televisivos del Senado", dins de *Boletín Oficial de las Cortes Generales. Boletín General* n. 262. Madrid.

Tercera i quarta parts: Societat de la informació i polítiques de telecomunicacions

- Bettetini, G. i F. Colombo (1995): *Las nuevas tecnologías de la comunicación*. Madrid: Paidós.
- Comissió Europea (1993): *Libro blanco crecimiento, competitividad y empleo. Retos y pistas para entrar en el siglo XXI*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees.
- Diversos (1995): *European telecommunications directory*. Bristol: Dominion Marketing Limited.
- Flichy, P. (1993): *Una historia de la comunicación moderna*. Barcelona: Gustavo Gili.
- Fundesco (1994): *Telecomunicaciones 1994 / Tendencias*. Madrid: Fundesco.
- Grup d'Alt Nivell sobre la Societat de la Informació (1994): *Europa y la sociedad global de la información. Recomendaciones al Consejo Europeo*. Brussel.les: Comissió Europea.

Ministerio de Obras Públicas, Transportes y Medio Ambiente (1993): La liberalización de las telecomunicaciones en España. Madrid: MOPTMA.

Moragas, M. i B. López (1996): Dossier documental "La política de telecomunicacions a Espanya i a Europa". Fotocòpies per als alumnes de Ciències de la Comunicació. Curs 1996-1997.

Terceiro, J. (1996): *La sociedad digital*. Madrid.

Mètode d'avaluació

Examen

Es realitzarà un únic examen final sobre la temàtica del programa, d'acord amb la bibliografia i els apunts dictats a classe.

Treball

És condició indispensable per a l'aprovació de l'assignatura l'elaboració d'un treball de caràcter monogràfic, d'acord amb els criteris i condicions següents:

1. Condicions tècniques i calendari per a la realització del treball

- Per facilitar les tasques de correcció, revisió i ampliació, el projectes de treball (i posteriors revisions) i el treball es realitzaran amb un processador de textos informàtic. No s'acceptarà cap document fet a mà o a màquina, sense expressa autorització del professor.

- El treball tindrà una extensió màxima de 30 pàgines i mínima de 15 pàgines a doble espai, sense comptar els annexos documentals.

- La data límit per a la presentació dels treballs serà la del dia que tingui lloc l'examen final.

- Es considerarà qüestió fonamental per a l'aprovació del treball la citació correcta i detallada de les fonts utilitzades en forma de notes a peu de plana o de notes internes del text, amb indicació d'autor, obra, editorial, pàgina i any de la publicació o document utilitzat.

- Tret dels casos excepcionals (teories, història) la bibliografia utilitzada haurà de tenir una antiguitat màxima de 7 anys (1990).

- S'acceptarà la presentació de treballs a la 2a convocatòria en el cas d'alumnes que hagin superat l'examen a la 1a convocatòria.

- La qüestió de les fonts informatives és d'especial importància. S'optarà, amb preferència, per les fonts documentals escrites (per ordre d'importància: llibres, premsa especialitzada, premsa generalista, documents diversos). La utilització de fonts orals o la realització de treballs de camp serà excepcional.

2. Temàtica dels treballs

Els treballs no es referiran a qualsevol tema de comunicació, sinó que s'hauran de referir a qualsevol dels temes enunciats al programa.

Signatura del Director del Departament

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Periodisme
de Ciències de la Comunicació